

Г. Д. Швець, д-р пед. наук, доц.
Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Київ

ЛІНГВОДИДАКТИЧНЕ ОСМИСЛЕННЯ ПОСТАТІ ГРИГОРІЯ СКОВОРОДИ В НАВЧАЛЬНІЙ ТЕКСТОТЕЦІ З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ЯК ІНОЗЕМНОЇ

Присвячено актуальній проблемі збагачення навчальної текстотеки з української мови як іноземної та питанню презентації в ній постаті Григорія Сковороди. Проаналізовано навчальні видання й констатовано вкрай обмежене використання текстів про письменника та його творів. Виокремлено дві лінгводидактичні стратегії представлення митця в посібниках для інокомунікантів, зорієнтовані відповідно на студентів різних спеціальностей або майбутніх філологів. Схарактеризовано концепцію, структуру, методичний інструментарій нового посібника "Спіймай Сковороду". Зроблено висновок про ефективність навчальних матеріалів, базованих на стратегіях емоційного залучення читача та звернення до його особистого досвіду.

Ключові слова: інокомунікант, лінгводидактика, навчальна текстотека, навчальний посібник, українська мова як іноземна.

Збагачення навчальної текстотеки й використання художніх текстів у мовному навчанні – проблеми, які не втрачають своєї актуальності в лінгводидактиці. По-перше, змінюються життєві реалії й контингент студентів, що вимагає нових текстів, які б спиралися на новітні здобутки методики навчання іноземних мов. По-друге, художній текст є універсальним навчальним матеріалом, який завдяки емоційному впливу активізує мовленнєво-мислинневі та мнемічні механізми, сприяє розвитку лексичного запасу, країнознавчих знань, критичного мислення, креативності студентів. По-третє, з огляду на культурологічну спрямованість сучасного навчання іноземних мов важливим є залучення до текстотеки з української мови як іноземної (далі – УМІ) матеріалів про знакові постаті української культури, до яких належить видатний філософ, письменник, педагог Григорій Сковорода.

Навчальну текстотеку розглядаємо як "усю сукупність методично опрацьованих вербальних текстів, які використовують у навчанні й вивченні мови. Це різножанрові й різностильові тексти, які є основою комплексних підручників, посібників з окремих аспектів вивчення мови, збірок для читання інокомунікантами (текстів художніх, наукових, публіцистичних, краєзнавчих), дистанційних курсів, навчальних інтернет-сайтів, аудіокурсів тощо" [21, с. 211]. Можемо стверджувати, що на сучасному етапі навчальна текстотека з УМІ є різноаспектною й достатньо багатою [21, с. 66–70]. Окремий її сегмент – художні твори – привертає увагу дослідників як у теоретичному аспекті (обґрунтування важливості навчального художнього матеріалу для формування комунікативної, лінгвокраїнознавчої, читацької компетентностей – праці Л. Васильєвої, З. Мацюк, І. Процик, Н. Станкевич, С. Шевченко та ін.; аналіз лінгводидактичного потенціалу окремих літературних жанрів: пісні, казки, легенди, притчі, есе, поезії в прозі – розвідки Л. Антонів, В. Бадер, О. Гордої, І. Фецько, Г. Швець та ін.), так і в практичному (укладання посібників з художніми текстами для іноземних читачів [11; 14; 23]).

Плідний вектор досліджень проблеми залучення художнього тексту до навчання УМІ – вивчення лінгводидактичного потенціалу творчості окремого письменника. У наших попередніх працях обґрунтовано доцільність уведення до навчальної текстотеки з УМІ творів Т. Шевченка, М. Коцюбинського, В. Сухомлинського [21, с. 334–356; 22, с. 354–376] та окреслено алгоритм лінгводидактичного аналізу творчої спадщини знакових для української літератури митців: 1) вивчення підходів до презентації творчості й постаті письменника в навчальних виданнях, з тим щоб виробити оптимальну стратегію ознайомлення інокомунікантів різних рівнів володіння УМІ та різних спеціальностей з певним автором; 2) виокремлення з-поміж творів митця тих, які доцільно використовувати в навчанні мови; 3) створення навчальних матеріалів на основі відібраних текстів (адаптація, аранжування ефективною системою завдань) [20, с. 591].

У випадку з лінгводидактичним осмисленням творчості Григорія Сковороди спостерігаємо ситуацію, зазвичай типову для розвитку методики навчання іноземних мов загалом та УМІ зокрема: практика випереджає теорію. Так, у ювілейний рік видатного українського філософа й письменника авторський колектив Міжнародного інституту освіти, культури та зв'язків із діаспорою Львівського національного університету "Львівська політехніка" підготував до друку посібник з УМІ "Спіймай Сковороду", який дає цікавий матеріал для аналізу провідних принципів і методів роботи з навчальним текстом, зокрема й художнім. З огляду на дискусійність залучення до навчальної текстотеки зразків літератури минулого (лінгводидакти рекомендують надавати перевагу сучасним текстам, див.: [13, с. 102; 19]) мету пропонованої публікації вбачаємо в тому, щоб окреслити оптимальну лінгводидактичну стратегію ознайомлення іноземних студентів із письменником та його творами. Завдання такі: з'ясувати місце текстів про Григорія Сковороду та його творів у навчальній текстотеці з УМІ; окреслити різні підходи до презентації постаті українського філософа у виданнях для інокомунікантів; схарактеризувати концепцію, структуру та методичний інструментарій нового посібника колективу авторів МІОКУ "Спіймай Сковороду". Провідні методи дослідження теоретичні: аналіз навчально-методичних матеріалів, опис і порівняння лінгводидактичних стратегій ознайомлення іноземних читачів з письменником та його творами.

Питання представленості постаті Григорія Сковороди в навчальній текстотеці з УМІ є частиною ширшої проблеми: про яких діячів української історії та культури варто розповідати в іноземній аудиторії? Свого часу відповідь на це запитання намагалася дати Ганна Онкович, досліджуючи персоналії як мовні знаки національної культури [10, с. 16–33]. Проведені нею опитування науковців та студентів довели, що українці вважають одним із таких знаків саме Григорія Сковороду, оскільки називають його ім'я в десятці тих, котрі "є репрезентантами України і з ким слід у першу чергу ознайомлювати представників інших культур" [10, с. 17]. Однак аналіз низки навчальних видань для іноземців доводить, що постать Григорія Сковороди

досить рідко згадується в них, на відміну від Тараса Шевченка та Лесі Українки, які, за виразом О. Забужко, входять до "пантеону «недоторканих» українських класиків" [3, с. 173]. На нашу думку, вибір видатного діяча для представлення в посібнику для іноземців зумовлений не лише значущістю його творчого доробку. Важлива також популярність персоналії, тиражованість образу в сучасному комунікативному просторі, адже зрозуміло, наприклад, що іноземцеві, який вивчає українську, так чи інакше неодноразово трапиться згадка про Тараса Шевченка: чи ім'я в назві вулиці, навчального закладу, парку, чи зображення в плакаті, постері, чи поетичні рядки в чиемусь дописі в соцмережах тощо. Визначальним фактором на користь вибору персоналії для презентації в навчальній текстотечі є яскравість образу – саме тому текстів про Лесю Українку в посібниках з УМІ значно більше, ніж, скажімо, про Івана Франка. Видається, що "міф Української Поетеси – Діви-Войовниці" [3, с. 177], активізований у посібниках для навчання УМІ, є надзвичайно цікавим і привабливим, він "запам'ятовується і надається до пошуку аналогій у рідній культурі іноземного студента" [20, с. 592]. Так само і образ Тараса Шевченка – упослідженого кріпака, що став найвідомішим українцем, "сина мужика", що "став володарем у царстві духа" (І. Франко), – є захопливим і передусім тому лінгводидактично перспективним. Наважимося припустити, що постать Григорія Сковороди, мандрівного філософа XVIII століття, безумовно, одного з найважливіших представників української культури (про що свідчать результати загальнонаціональних та локальних опитувань [7; 8; 10]), автори й укладачі посібників з УМІ вважають складною і не достатньо цікавою для читачів, що опановують українську.

Отож проаналізуємо нечисленні тексти про Григорія Сковороду для інокомунікантів. Зрозуміло, що стисла інформація про нього подається в навчальних виданнях для іноземців з історії України чи країнознавства. У таких посібниках або лише згадують митця в контексті характеристики XVIII століття як доби розквіту української культури, зокрема ролі Києво-Могилянської академії в розвитку освіти [1, с. 157, 172], або

наводять найвідоміші факти й твердження про українського філософа, що фактично становлять основу стереотипного образу Григорія Сковороди, сформованого в українців шкільною програмою: "Видатний філософ, гуманіст, просвітитель, поет, педагог. Працював викладачем етики та поезики в Харківському та Переяславському колегіумах. На його думку, людина може стати щасливою, пізнавши саму себе, а в житті варто займатися тим, що людині природно відповідає. Автор творів «Сад божественних пісень», збірки байок «Басни харковскія». Пісню Сковороди «Всякому городу нрав і права» використав І. Котляревський у п'єсі «Наталка Полтавка». Останні 25 років життя мандрував Україною, проповідував свої філософські погляди й писав твори. Йому належить вислів: «Світ ловив мене, але не спіймав»" [6, с. 30].

Тексти більшого обсягу запропоновано у двох збірках для читання. Одна з них (харківських авторів) "націлена на підготовку міжкультурно компетентних іноземних слухачів" [16, с. 4]: тут уміщено тексти (українською, російською та англійською мовами) про українську державу, соціальне життя, побут, народні звичаї, свята й символи українців, відомих діячів української культури. З галереї видатних майстрів слова обрано по одному представнику XVIII, XIX та XX століть: Григорій Сковорода, Тарас Шевченко, Олександр Довженко. Текст репрезентує Сковороду як "найвідомішого у світі українського філософа" і подає факти про його освіту (навчання в церковній школі та Києво-Могилянській академії), музичний хист, подорожі Європою, викладання, мандрівне життя, а також коротку характеристику філософських поглядів. До тексту запропоновано питання і словник трьома мовами [16, с. 192–200].

Інше видання (Білоцерківського аграрного університету) спрямоване на розвиток навичок та вмінь читання на матеріалі різноманітних текстів побутової, освітньої та культурологічної тематики [18]. У розділі "Література. Українознавство" запропоновано тексти про діячів української культури минулого та сучасності: це Тарас Шевченко, Леся Українка, Іван Франко, Ярослав Мудрий, Григорій Сковорода, Іван Котляревський, Юрій Андрухович. У тексті про Григорія Сковороду менше

біографічних фактів – натомість більше уваги приділено його творчості, зокрема схарактеризовано філософські погляди митця, ідейно-тематичні групи байок. Після тексту запропоновано питання для перевірки розуміння прочитаного [18, с. 206–210]. Отже, тексти довідково-інформативного характеру про Григорія Сковороду залучено до навчальної текстотеки з УМІ з метою формування соціокультурної та читацької компетентностей інокомунікантів. Стратегії моделювання цих текстів (інформування, характеристика), як і спосіб перевірки розуміння прочитаного (запитання до тексту), є традиційними, звичними й зорієнтовані на логічне пізнання.

Щодо художніх творів письменника, то їхня кількість у посібниках з УМІ також дуже мала. Це деякі афоризми в окремих виданнях та кілька байок у посібнику "Читаймо українською" для іноземних студентів різних спеціальностей першого року навчання [11]. У цій книзі вміщено байки "Зозуля і Дрізд", "Змія і Буфон", "Чиж і Щиглик". Їхні тексти адаптовано (використано нечисленні вилучення та заміни, змінено структуру: сила не виокремлюється, а там, де вона в оригіналі досить велика й насичена філософськими міркуваннями, скорочена до одного-кількох речень простої структури і прозорого змісту), аранжовано запитаннями та невеликими лексико-граматичними завданнями [11, с. 136–139]. Треба зауважити, що тексти повчального характеру (якими і є байки) продуктивні для роботи в іноземній аудиторії саме початкового етапу навчання, адже мають простий сюжет, виразну ідею, надаються до переказу, розігрування діалогів, продукування власних думок, порівняння з ідейно схожими творами рідної літератури студента.

Не набагато ширша палітра творів митця презентована і в навчальних виданнях, адресованих іноземним студентам-філологам. Так, у посібнику для слухачів підготовчих відділень університетів [14], крім байок ("Голова і Тулуб", "Чиж і Щиглик", "Бджола та Шершень"), уміщено дві поезії зі збірки "Сад божественних пісень". Також стисло схарактеризовано життєвий шлях і творчість митця, розтлумачено відповідні літературознавчі терміни (бароко, байка). Оскільки книга

розрахована на іноземців початкового рівня володіння мовою, додано словник українською, англійською та китайською, завдання лексико-граматичного, змістового та комунікативного спрямування [14, с. 27–31].

У підручнику з української літератури для іноземних студентів основних факультетів [2] творчість Григорія Сковороди презентована лише двома творами: байкою "Зозуля та Дрізд" і піснею "Всякому місту – звичай і права". Запропоновано тлумачний термінологічний словничок (байка, риторика, етика, притча, трактат), запитання й лексико-граматичні вправи [2, с. 38–42]. Варто наголосити, що у виданнях для філологів твори не адаптовано, збережено поділ байок на основну частину й силу.

Отже, у результаті аналізу мовних навчальних посібників для іноземців встановлено, що дві провідні стратегії ознайомлення з найвизначнішим українським філософом та його творами розраховані на різні категорії інокомунікантів: студентів різних спеціальностей та майбутніх філологів. У першому випадку маємо довідково-інформаційні тексти про Григорія Сковороду та лише кілька його байок (сила яких максимально скорочена), що супроводжуються завданнями лексико-граматичного, змістового та комунікативного характеру. У другому – трохи ширша палітра художніх текстів, мінімальна адаптація, коментарі з елементами ідейно-художнього аналізу, завдання, спрямовані на розвиток не лише комунікативної компетентності, а й професійної (уміння здійснювати літературознавчий аналіз).

Обмежене використання творів Григорія Сковороди в навчанні іноземців здається виправданим з огляду на значну часову дистанцію між автором і реципієнтом та відповідні труднощі: застарілі слова, тогочасні реалії, подеколи складний стиль можуть викликати нерозуміння, небажання читати і, врешті, лише загальмувати процес оволодіння УМІ. Однак ми переконані, що ці ризики можна мінімізувати, зацікавивши читача й наблизивши автора та його героїв до сучасного адресата, – і доводить це нове навчальне видання "Спіймай Сковороду", що готується до друку, створене колективом авторів Міжнародного інституту освіти, культури і зв'язків із діаспорою Національного університету "Львівська політехніка" [17].

Автори, урахувавши досвід укладання попередніх збірок МІОКу для читання та слухання [4; 5; 9; 13] й новітні здобутки в методиці навчання УМІ, узявши за основу текстоцентричний, культурологічний, комунікативно-діяльнісний та особистісно орієнтований підходи, створили оригінальний навчальний посібник, тематично вибудований навколо життя і творчості Григорія Сковороди й спрямований на комплексний розвиток усіх видів українськомовної мовленнєвої діяльності інокомунікантів.

Тематичний стрижень книги – подорож Григорія Сковороди у наш час місцями, де він бував за свого реального життя, – є, безумовно, надзвичайно вдалою методичною знахідкою з кількох поглядів. По-перше, побудова посібника навколо життя/подорожі/пригод одного героя (чи кількох), як свідчить практика укладання навчальних видань з іноземних мов, є фактором, який підтримує інтерес читачів, викликає емоційну "прив'язаність", бажання читати далі. По-друге, накладання часових площин (XVIII ст. / XXI ст.) дало можливість показати тяглість української культури, а також природно поєднати сюжети з різних епох: навчання майбутнього українського філософа і сучасних студентів Києво-Могилянської академії, перебування Григорія Сковороди в російських столицях і російсько-українську війну, що триває зараз, подорож митця Європою і черги українських біженців на кордоні в лютому–березні 2022 року тощо. Власне, книга про Сковороду стала водночас книгою про сучасну Україну, Григорій Савич – символом високої культури, незламного духу українського народу, що боронить зараз свою свободу. Історичний, культурологічний, літературний, філософський складники життя і творчості Григорія Сковороди, таким чином, нерозривно поєднано із життям сучасної України, ритмом її міст і новин із фронту, інтересами сучасного студента-іноземця, пульсом життя сучасного світу, – це головний, на нашу думку, фактор, що мотивує читачів до осягнення культурно й історично далекого й подеколи складного матеріалу: реалії XVIII століття, художня й філософська спадщина письменника. Образ Сковороди, створений у посібнику, – мислителя, музиканта, мандрівника, письменника, педагога, жартівника, активного користувача соціальних мереж,

волонтера, капелана, воїна – багатогранний і живий. Упевнені, що іноземному читачеві він буде цікавий. Отже, в посібнику забезпечено головний психологічний фактор успішного навчання: інтерес та емоційна залученість.

Структуру посібника, окрім схарактеризованої тематичної єдності, визначають такі фактори: поділ на 18 тем-мандрівок героя Україною та Європою, типова організація кожної теми (словник; тексти для читання, основний з-поміж яких – текст від першої особи, розповідь Григорія Сковороди про свої подорожі, враження, спогади; тексти для слухання, зокрема сюжети, пов'язані з темою розділу: про місце, у якому зараз перебуває Григорій Савич, про музей, церкву, певну пісню, сучасну ситуацію в Україні тощо; обов'язковий текст у кожному розділі – художній твір письменника), а також комплексна система завдань до текстів і теми загалом.

Методичний інструментарій книги ретельно дібрано й доцільно структуровано. Так, для семантизації нової лексики, окрім словника з тлумаченням слів, запропоновано низку завдань: увідповіднити лексему й зображення, обрати зайве слово, поєднати з визначенням, дібрати синоніми чи антоніми, заповнити пропуски в реченнях, вибравши одне із наведених у дужках, знайти у тексті слова, що відповідають визначенням, тощо. Перевірку розуміння змісту прочитаного організовано у формі запитань, тестів, завдань скласти речення відповідно до тексту, знайти речення, синонімічні до наведених, вибрати речення на певну мікротему, виправити помилки у твердженнях, логічно розташувати пункти плану та ін. Різноманітні також і завдання, спрямовані на перевірку розуміння прослуханого: погодитися з твердженням чи заперечити його, заповнити пропуски в реченнях, з'єднати частини речень, підкреслити почуті словосполучення, розставити репліки у правильному порядку, після прослуховування двох коротких текстів – розподілити твердження, увідповіднити репліки.

Розвитку навичок говоріння мають сприяти завдання описати ілюстрації, розповісти про щось (наприклад, скласти портрет студентів XVIII століття й порівняти із сучасними), поділитися думками про твір, обговорити певну проблему в парі чи групі,

виробити спільні рекомендації тощо. Важливо, що в посібнику багато комунікативних завдань, звернених до особистого досвіду учня/студента: розповісти про рідне місто/село, про свою сім'ю, уподобання, враження від тексту або прослуханої музики, про свій день, мандрівки, поділитися спогадами про навчання та багато інших. Переконані, що орієнтація на особистий досвід читача актуалізує матеріал книги, слугує важливим мотиваційним чинником, як і численні ігрові завдання, запропоновані в посібнику: ребуси, пазли, рольовий діалог, прокладання маршруту героя за картою, змагання (хто більше добре слів) та ін.

Удосконалення комунікативних навичок у результаті спільної діяльності забезпечують цікаві проекти: організація концерту, кастинг, акція в соцмережах, акція подяки волонтерам, презентація полілогу чи вистави, розробка проєкту майбутньої книжки про Григорія Сковороду. Низка як традиційних, так і оригінальних завдань покликана стимулювати розвиток письмових умінь: підготувати статтю, провести інформаційну кампанія в соцмережах, написати лист, репортаж, поради, створити допис-заклик, оголошення про попутника, листівку, рекомендації для безпечної подорожі, рекламу в соцмережах тощо. Отже, як було зазначено вище, у цьому навчальному посібнику на матеріалі текстів для читання і слухання організовано комплексний розвиток усіх видів мовленнєвої діяльності.

До навчальної книги введено чимало творів письменника: афоризми, поезії "Всякому місту звичай і права", "Ой ти, птичко жовтобока", "De Libertate", байки "Щука і Рак", "Годинникові колеса", "Дві курки", "Орел і Сорока", "Собака і Вовк", "Чиж і Щиглик", притча "Благодарний Еродій", діалог "Розмова п'ятьох подорожніх" та ін. Попри зрозумілу складність текстів Григорія Сковороди, авторам посібника вдалося наблизити їх до іншомовної аудиторії з допомогою коментаря, ілюстрацій, доцільних вправ та актуалізувати через зв'язок із сучасністю й звернення до особистого досвіду читачів/слухачів. Ось, наприклад, як організована робота з поезією "Ой ти, птичко жовтобока". Спочатку запропоновано послухати пісню (за покликанням); потім уміщено словник, у якому, що дуже

важливо, пояснено контекстуальні значення окремих слів; далі – текст твору і завдання поєднати кожен його строфу з відповідною ілюстрацією. Завершальне завдання – висловити свої думки щодо ідеї твору: не рвися вгору, а тримайся середини – і тоді будеш щасливий.

Аналіз рукопису посібника "Спіймай Сквороду" доводить, що книга буде корисною для іноземців, які прагнуть удосконалити свої знання, уміння і навички з української мови, розвинути мовленнєві навички, а також відкрити класичну й сучасну українську культуру в її дивовижному різноманітті, зануритися в сучасне українське життя. Звернення авторів посібника передусім до емоційної та мотиваційної сфер особистості іноземного студента робить лінгводидактично перспективним опрацювання в іноземній аудиторії постатей і творів, що за традиційної, раціонально-орієнтованої навчальної парадигми можуть видаватися складними чи незрозумілими.

Проведене дослідження дає підстави для таких висновків.

1. Постать Григорія Сквороди донедавна була мало презентованою в навчальній текстотечі з УМІ, як і його твори, з огляду на труднощі в розумінні інокомунікантами реалій XVIII століття, застарілих лексем, індивідуального стилю письменника.

2. Обсяг і характер інформації про митця, ступінь адаптованості творів та спрямованість завдань залежать передусім від контингенту, якому адресовано навчальне видання. У посібниках для студентів різних спеціальностей запропоновано довідково-інформаційні тексти про Григорія Сквороду та кілька його адаптованих байок із завданнями лексико-граматичного, змістового та комунікативного характеру. Орієнтація на філологічну аудиторію вмотивовує мінімальну адаптацію творів письменника, коментарі до них з елементами ідейно-художнього аналізу, завдання на формування професійної компетентності.

3. Альтернативним щодо більшості навчальних видань, у яких тексти про Григорія Сквороду і завдання до них скеровані лише на логічне пізнання, постає новий посібник "Спіймай Сквороду" [17]: його концепцію та методичний інструментарій вибудовано з урахуванням емоційно-мотиваційних чинників та

засад особистісно орієнтованого навчання. Це дало змогу актуалізувати проблеми, порушені у творах митця, разом із його життям показати сучасну Україну та її культуру, з допомогою різноманітних завдань стимулювати комплексний розвиток усіх видів мовленнєвої діяльності. Саме така лінгводидактична стратегія ознайомлення іноземних студентів із письменником та його творами видається нам найбільш ефективною.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Вінницька В. М. Країнознавство: Україна: навч. посіб. для студ.-іноземців. – Київ: ВПЦ "Київський університет", 2006. – 282 с.
2. Дяченко С. І., Пятацька О. В. Українська література для іноземних студентів. – Київ: Академія, 2010. – 312 с.
3. Забужко О. Хроніки від Фортінбраса. Вибрана есеїстика 90-х. – Київ: Факт, 1999. – 340 с.
4. Ключ до України: міста і люди: підручник з української мови як іноземної (рівні В2-С1) / Ірина Ключковська, Оксана Горда, Оксана Трумко, Наталя Мартинишин, Галина Темник). – Львів: Колір ПРО, 2020. Ч. І. – 200 с.
5. Мандрівка Україною: навч. посібник з укр. мови як інозем. (рівень В 2) / І. Ключковська та ін. – Львів: Дон Боско, 2012. – 152 с.
6. Методичні рекомендації для слухачів підготовчих курсів Центру доузівської підготовки ДВНЗ "ДонНТУ" з дисципліни "Історія України" / уклад. І. О. Дмитрик, С. М. Клименко. – Покровськ: ДонНТУ, 2021. – 93 с.
7. Найвидатніші українці всіх часів – результати опитування. URL: <https://life.pravda.com.ua/society/2012/05/29/103374/>
8. Народний топ: найвидатніші українці усіх часів (8-9 жовтня 2022). URL: <https://cutt.ly/q2eToQM>
9. Образки з Лесиноного життя : навч. посіб. / І. Ключковська та ін. – Львів : Галицька видавнича спілка, 2020. 128 с.
10. Онкович Г. В. Українознавство і лінгводидактика: навч. посіб. – Київ: Логос, 1997. – 108 с.
11. Паламар Л. М., Постава Н. Ф., Татяниченко Н. Ф. Читаємо українською: навч. посіб. Київ: БВ, 1999. 199 с.
12. Палінська О. Художні тексти у процесі вивчення іноземної мови: комунікативний аспект (на матеріалі творів Т. Шевченка). *Българска украинистика*. – Софія: Софійски университет "Св. Климент Охридски", 2014. Брой 4. – С. 96–103.
13. Палінська О., Качала О. Автостопом по Україні. Українська мова як іноземна. Рівень С1: аудіокн. з вправами (рівень С1). – Львів: Вид-во Львів. політехніки, 2014. – 127 с.
14. Сапожнікова О. В. Мова сучасних текстів: навч. посіб. з української мови для студ.-інозем. – Київ: ВПЦ "Київський університет", 2011. – 118 с.

15. Сапожнікова О. Українська й зарубіжна література: Початковий курс для іноземних студентів підготовчих факультетів вищих закладів освіти: навч. посіб. – Київ: ВПЦ "Київський університет", 2005. – 179 с.
16. Селіверстова Л. І., Лагута Т. М., Ключко Т. В., Ященко А. А. Читаймо про Україну українською, російською, англійською мовами: навч. посіб. / за ред. О. С. Валіт. – Харків: ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2011. – 272 с.
17. Спіймай Сковороду: навчальний посібник з української мови як іноземної (рівень В1) / [Ірина Ключковська, Оксана Горда, Назар Данчишин, Оксана Трумко, Ангеліна Паращина, Наталія Мартинишин]; рукопис. – Львів, 2022.
18. Українська мова як іноземна. Змістовий модуль "читання". Рівні складності А2, В1. Методичні вказівки для аудиторної та самостійної роботи студентів підготовчого відділення / Укл. та упор. Текстів С. Д. Карпенко. – Біла церква: ВПЦ БНАУ, 2019. – 260 с.
19. Федчик В. А. Художній текст як засіб навчання студентів української мови (початковий етап). URL: <https://cutt.ly/3abrJJ1>
20. Швець Г. Д. Твори Лесі Українки в навчальній текстотечі з української мови як іноземної. *Ідеологія національної аристократії (на пошану 150-річчя від дня народження Лесі Українки)*: зб. наук. праць за матеріалами Всеукраїнської наук.-практ. конференції, 25-26 лютого 2021 року, Львів. – Львів: Друкарня Львівського національного медичного університету імені Данила Галицького, 2021. – С. 590–596.
21. Швець Г. Д. Теоретико-методичні засади навчання української мови іноземних студентів гуманітарних спеціальностей: дис. ... д-ра пед. наук: 13.00.02. Київ, 2021. 689 с. URL: <https://cutt.ly/pbKX7To>
22. Швець Г. Д. Теорія і практика навчання української мови іноземних студентів гуманітарних спеціальностей: монографія. – Київ: Фенікс, 2019. – 529 с.
23. Швець Г. Д., Торчинська Ю. О., Літвінчук А. О. Читаймо українською: навч. посіб. з укр. мови для інозем. студ. / За ред. Г. Д. Швець. – Київ: Фенікс, 2012. – 112 с.

REFERENCES

1. Vynnytska V. M. Krainoznavstvo: Ukraina: navch. posib. dlia stud.-inozemtsiv. Kyiv: VPTs "Kyivskiy universytet", 2006. 282 s.
2. Diachenko S. I., Piatetska O. V. Ukrainska literatura dlia inozemnykh studentiv. Kyiv: Akademiia, 2010. 312 s.
3. Zabuzhko O. Khroniky vid Fortinbrasa. Vybrana eseistyka 90-kh. Kyiv: Fakt, 1999. 340 s.
4. Kliuch do Ukrainy: mista i liudy: pidruchnyk z ukrainskoi movy yak inozemnoi (rivni B2-C1) / Iryna Kliuchkovska, Oksana Horda, Oksana Trumko, Nataliia Martynshyn, Halyna Temnyk). Lviv: Kolir PRO, 2020. Ch. I. 200 s.
5. Mandrivka Ukrainoiu: navch. posibnyk z ukr. movy yak inozem. (riven B2) / I. Kliuchkovska ta in. Lviv: Don Bosko, 2012. 152 s.
6. Metodichni rekomendatsii dlia slukhachiv pidhotovchykh kursiv Tsentru dozuvivskoi pidhotovky DVNZ "DonNTU" z dystsypliny "Istoriia Ukrainy" [Elektronnyi resurs] / uklad. I. O. Dmytryk, S. M. Klymenko. Pokrovsk: DonNTU, 2021. 93 s.
7. Naivydatnishi ukraintsi vsikh chasiv – rezultaty opytuvannia. URL: <https://lifepravda.com.ua/society/2012/05/29/103374/>

8. Narodnyi top: naivydatnishi ukrainsi usikh chasiv (8-9 zhovstnia 2022). URL: <https://cutt.ly/q2eToQM>
9. Obrazky z Lesynoho zhyttia : navch. posib. / I. Kliuchkovska ta in. Lviv: Halyska vydavnycha spilka, 2020. 128 s.
10. Onkovych H. V. Ukrainoznavstvo i linhvodydaktyka: navch. posib. Kyiv: Lohos, 1997. 108 s.
11. Palamar L. M., Postavna N. F., Tatiachenko N. F. Chytaiemo ukrainskoiu: navch. posib. Kyiv: BV, 1999. 199 s.
12. Palinska O. Khudozhni teksty u protsesi vyvchennia inozemnoi movy: komunikatyvnyi aspekt (na materialy tvoriv T. Shevchenka). *Bulharska ukraïnystyka*. Sofyia: Sofyiskyi unyversytet "Sv. Klyment Okhrydsky", 2014. Broi 4. S. 96–103.
13. Palinska O., Kachala O. Avtostopom po Ukraini. Ukrainska mova yak inozemna. Riven C1: audiokn. z vpravamy (riven C1). Lviv: Vyd-vo Lviv. politekhniky, 2014. 127 s.
14. Sapozhnikova O. V. Mova suchasnykh tekstiv: navch. posib. z ukrainskoi movy dlia stud.-inozem. Kyiv: VPTs "Kyivskiy universytet", 2011. 118 s.
15. Sapozhnikova O. Ukrainska y zarubizhna literatura: Pochatkovyi kurs dlia inozemnykh studentiv pidhotovchykh fakultetiv vyshchykh zakladiv osvity: navch. posib. Kyiv: VPTs "Kyivskiy universytet", 2005. 179 s.
16. Seliverstova L. I., Lahuta T. M., Klochko T. V., Yashchenko A. A. Chytaiemo pro Ukrainu ukrainskoiu, rosiiskoiu, anhliiskoiu movamy: navch. posib. / za red. O. S. Valit. Kharkiv: KhNU imeni V. N. Karazina, 2011. 272 s.
17. Spiiimai Skovorodu: navchalnyi posibnyk z ukrainskoi movy yak inozemnoi (riven B1) / [Iryna Kliuchkovska, Oksana Horda, Nazar Danchyshyn, Oksana Trumko, Anhelina Parashchyna, Nataliia Martynyshyn]: rukopys. Lviv, 2022.
18. Ukrainska mova yak inozemna. Zmistovyi modul "chytannia". Rivni skladnosti A2, B1. Metodychni vkazivky dlia audytornoï ta samostiinoï roboty studentiv pidhotovchoho viddilennia / Ukl. ta upor. tekstiv S. D. Karpenko. Bila tserkva: VPTs BNAU, 2019. 260 s.
19. Fedchuk V. A. Khudozhnii tekst yak zasib navchannia studentiv ukrainskoi movy (pochatkovyi etap). URL: <https://cutt.ly/3abpJJ1>
20. Shvets H. D. Tvory Lesi Ukrainky v navchalnii tekstotetsi z ukrainskoi movy yak inozemnoi. *Ideolohiia natsionalnoi arystokratii (na poshanu 150-richchia vid dnia narodzhennia Lesi Ukrainky)*: zb. nauk. prats za materialamy Vseukrainskoi nauk.-prakt. konferentsii, 25-26 liutoho 2021 roku, Lviv. Lviv: Drukarnia Lvivskoho natsionalnogo medychnoho universytetu imeni Danyla Halyskoho, 2021. S. 590–596.
21. Shvets H. D. Teoretyko-metodychni zasady navchannia ukrainskoi movy inozemnykh studentiv humanitarnykh spetsialnosti: dys. ... d-ra ped. nauk: 13.00.02. Kyiv, 2021. 689 s. URL: <https://cutt.ly/pbKX7To>
22. Shvets H. D. Teoriia i praktyka navchannia ukrainskoi movy inozemnykh studentiv humanitarnykh spetsialnosti: monohrafiia. Kyiv: Feniks, 2019. 529 s.
23. Shvets H. D., Torchynska Yu. O., Litvinchuk A. O. Chytaiemo ukrainskoiu: navch. posib. z ukr. movy dlia inozem. stud. / Za red. H. D. Shvets. Kyiv: Feniks, 2012. 112 s.

Стаття надійшла до редколегії 05.12.22

**LINGUODIDACTIC INTERPRETATION OF HRYHORII SKOVORODA
IN THE EDUCATIONAL TEXT MATERIALS ON UKRAINIAN
AS A FOREIGN LANGUAGE**

The article is devoted to the current problem of enriching the educational text materials on Ukrainian as a foreign language. The purpose of the paper is to determine the optimal linguodidactic strategy for the presentation of Hryhorii Skovoroda and his work to foreign students.

As a result of the analysis of language textbooks for foreigners, it was established that the two leading strategies for getting to know the most prominent Ukrainian philosopher and his works are designed for different categories of foreigners: students of various specialties and future philologists. In the first case, there are informational texts about Hryhorii Skovoroda and only a few of his adapted fables, which are accompanied by lexical-grammatical and communicative tasks. In the second case, there is a slightly wider palette of artistic texts, a minimal adaptation, the comments with elements of ideological and artistic analysis, the tasks aimed at developing not only communicative competence, but also professional competence (the ability to do literary analysis).

The article focuses on the new manual "Catch Skovoroda" of the International Institute of Education, Culture and Diaspora Relations. The concept of the book, its structure, the system of tasks aimed at the comprehensive development of all types of speech activity are characterized. The reference of the manual's authors primarily to the emotional and motivational spheres of the foreign student's personality makes it effective to study figures and works that may seem difficult or incomprehensible under the traditional, rationally oriented educational paradigm.

A conclusion was made about the effectiveness of educational materials, which are based on the strategies of emotional involvement of the foreign reader and appeal to his personal experience.

Keywords: *foreign students, linguodidactics, educational text materials, textbook, Ukrainian as a foreign language.*